

Descoperiri medievale timpurii în Cluj-Napoca, str. V. Deleu

Ioan Marian ȚIPLIC,
Sorin COCIȘ,
Valentin VOIȘIAN

Cercetările arheologice privitoare la istoria medievală timpurie a Clujului au fost și sunt încă destul de mult legate în special de cercetarea necropolelor descoperite cu diverse ocazii. Din aceste motive informațiile cele mai multe sunt despre practicile funerare și mai puține despre artefactele și modul de viață al acestor comunități. Așa cum s-a întâmplat în majoritatea orașelor transilvane ce au o istorie mai îndelungată, dezvoltarea urbanistică a dus la distrugerea a numeroase urme de viață specifice unor perioade istorice trecute. Descoperirile medievale asupra cărora ne vom opri sunt la rândul lor rezultatul unor cercetări comandate de necesitățile de dezvoltare urbanistică, dar ele se alătură altor descoperiri similare ce creionează tabloul comunităților ce au locuit pe teritoriul de astăzi al orașului Cluj-Napoca în cursul secolelor XI-XIII.

Aria în care s-au desfășurat cercetările arheologice în perioada anilor 1992-1994 se află în zona centrală a orașului actual, în apropiere de Parcul Caragiale (fig. 1), pe un teritoriu ce a aparținut în evul mediu mănăstirii dominicanilor și care ulterior a intrat în posesia ordinului franciscan. Nu insistăm asupra acestor date deoarece ele au fost inserate într-un raport arheologic preliminar publicat de colectivul de cercetare¹. În urma a trei campanii de cercetare au fost puse în lumină două etape de locuire: una romană și una medievală, fiecare având mai multe faze de locuire. În cele ce urmează ne vom referi strict la fazele de locuire aparținând evului mediu și la materialul numismatic și ceramic rezultat din acest nivel.

Primul nivel de locuire medievală a fost dezvelit în partea de nord a camerei c, unde, pe podeaua ultimei faze a clădirii romane (-0,94 m) a fost așezată o vatră de formă neregulată realizată din bolovani. Materialul descoperit constă numai din fragmente ceramice decorate cu unghia și fragmente de la căzanele de lut, fapt ce îndreptățește datarea în cursul secolelor XI-XII². A doua fază de locuire medievală este atribuită perioadei secolelor XIV-XV și este demonstrată de *groapa din camera a, în colțul de NV al acesteia, care a distrus parțial zidul de vest al clădirii C, și din care s-au recoltat fragmente ceramice databile în sec. XIV-XV: ceramică cenușie lustruită, ceramică ornamentată cu roțiță, unele având pe fund și ștampile de olari*³ (sic!). Considerăm că existența acestor ștampile de olar – de fapt este vorba despre un singur fragment - sau mărci de olar este accidentală în lotul ceramicii din acest complex, ea provenind din altă locație. Ne permite să datăm ceva mai timpuriu – sec. XIII-XIV - o parte din materialul ceramic aparținând celei de a doua faze de locuire medievală, având în vedere faptul că atât structura pastei, cât și arderea, grosimea relativ mare a pereților și urmele de la roată cu turație medie indică o apartenență mai timpurie și mai ales că nu foarte departe de locația acestei gropi au mai fost scoase la lumină alte materiale ceramice aparținând secolelor XIII-XIV⁴. Nu putem să oferim mai multe informații legate de relațiile stratigrafice, decât cele pe care ni le prezintă și profilul publicat în raportul preliminar menționat⁵, din care rezultă că în cea mai mare parte nivelul medieval timpuriu a fost distrus de intervenții ulterioare.

¹ S. Cociș, V. Voișian, A. Paki, M. Rotea, *Raport preliminar privind cercetările arheologice din strada Victor Deleu în Cluj-Napoca. I. Campaniile 1992-1994*, în: *ActaMN*, 32/I, 1995, p. 635-652.

² *Ibidem*, p. 639.

³ *Ibidem*.

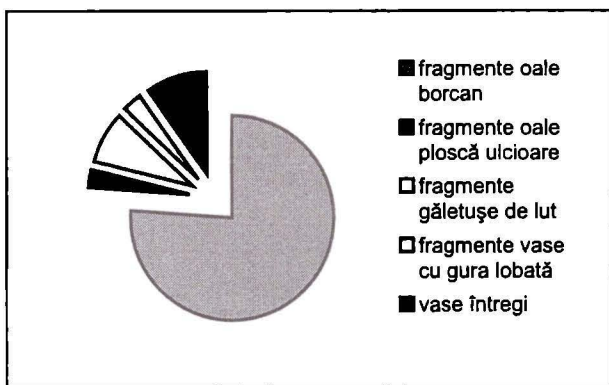
⁴ I. H. Crișan, M. Bărbulescu, E. Chirilă, V. Vasiliev, I. Winkler, *Repertoriul arheologic al județului Cluj*, 1992, p. 130. (mai departe RepCJ).

⁵ S. Cociș, V. Voișian, A. Paki, M. Rotea, *Raport preliminar*, p. 651, fig. 10.

Materialul ceramic descoperit provine dintr-o groapă „menajeră” aflată în camera a (fig. 2), de lângă o vatră de foc descoperită în camera c (fig. 2), din stratul arheologic de cultură și constă în special din fragmente de oale-borcan fără toarte, fragmente de „căldări de lut” și câteva piese provenind de la vase cu gât înalt (grafic 1). Pe lângă fragmente ceramice de diferite dimensiuni au fost descoperite și 7 vase întregi sau întregibile, autorii raportului preliminar încadrându-le în cursul secolelor XIV-XV, dar publicând greșit alături de acestea și un fragment de fund de vas cu șampilă – sau marcă de olar – ce provine de la alt vas, după cum rezultă și din numerele de inventar: F 27011 pentru vasul întreg și F 27012 pentru fragmentul de fund de vas (fig. 3, r'). Acest fragment cu șampilă de olar provine cu siguranță din stratul de secol XI-XII, unde mai există încă unul (nr. inv. F 27248), ambele asemănătoare cu cele descoperite în lotul provenit din vatra de foc (nr. inv. F 27123 și F 27149).

Cea mai mare parte a materialului ceramic este lucrat la roata cu turație medie, fiind confecționat dintr-o pastă compactă, ce conține ca degresant nisip cu bob mic și mijlociu, uneori și pietricele și având culoarea cenușie sau cenușie-neagră. Ceramica provenind din groapa „menajeră” este lucrată la roata rapidă și are culoarea cărămidie sau neagră.

Ca tipuri de vase întâlnim: oala-borcan cu sau fără toartă, căldări de lut, vase de tip ploscă și vase cu gura lobată (vezi grafic 1)⁶. Motivele ornamentale constau din incizii în lutul moale înainte de ardere, iar în funcție de amplasare se disting două zone: cea a umerilor vaselor, unde se constată o abundență a motivelor decorative (linii în val, incizii cu unghia, cu bețișorul) și cea a mijlocului vasului, unde întâlnim linii orizontale simple sau grupate în registre. Fragmentele de căldări de lut provin fie din vatră, fie din stratul de cultură, având o culoare care variază de la cenușiu la negru, fiind toate din tipul ce are buza îngroșată și trasă spre interior.

Grafic 1. Repartiția fragmentelor ceramice pe tipuri de vase

Un interes deosebit îl ridică ceramica descoperită lângă vatra de foc din camera c (fig. 3-4), dar, din păcate, nu putem preciza dacă este vorba despre o vatră de foc interioară sau exterioară, deci în interiorul unei locuințe sau în afara ei, deoarece acest lucru nu reiese din documentația de șantier la care am avut acces. Descoperiri de locuințe medievale timpurii pe teritoriul Transilvaniei au fost și sunt permanent semnalate⁷, dar, considerăm noi, lipsește o publicare exhaustivă pe paliere cronologice a acestora. În lipsa unor așezări databile în secolele XI-XIII cercetate prin săpături arheologice metodice, discuția în domeniul arheologiei mediului rural transilvan al secolelor menționate se poartă în special pe marginea ceramicii.

În lipsa unor date mai concrete considerăm că în cazul nostru avem de a face cu o locuință de tip adâncit, așa cum sunt majoritatea locuințelor în secolele XI-XII, care a fost distrusă de intervenții ulterioare, datorate construirii în perioada medievală târzie și modernă a tramei stradale în această zonă, dintre Parcul Caragiale și Piața Muzeului.

⁶ Pentru teoria analizei ceramicii vezi E. S. Teodor, *Studiu de morfologie analitică numerică, aplicat ceramicii uzuale din perioada de migrațiune a slavilor*, București, 1996; T. Woebs, *Burg Bietigheim. Archäologische Burgenforschung am Beispiel*, Bietigheim-Bissingen, 2000, p. 62 sqq.

⁷ Gh. Anghel, în *Apulum*, VII/1, 1968, p. 471-480; L. Mărghitan, *Cercetări arheologice pe vatra orașului Deva*, Deva, 1971, p. 67-68; P. Iambor, Șt. Matei, în *ActaMN*, XVI, 1979, p. 613; R. Popa, N. Chidioșan, în *Materiale*, XVI, 1986, p. 231; Gh. Anghel, H. Ciugudean, în *Apulum*, XXIV, 1987, p. 189; N. M. Simina, în *ActaMN*, 32/1, 1995, p. 476-478 etc.

În cea mai mare parte ceramica din această locație constă din fragmente provenind de la oale borcan, câteva dintre ele fiind șampilate (fig. 3/l, r), dar există și un fragment ce prezintă un interes deosebit (fig. 4/a), deoarece provine de la un vas de tip ploscă, având un gât pseudo-canelat și fiind lucrat la roata rapidă, în timp ce majoritatea ceramicii este lucrată la roata cu turație medie. Analogii pentru fragmentele ceramice provenind de la oale borcan (fig. 3/a, d, f, i-k, n, p, r) găsim la Vințu de Jos - *Podej*⁸, Ciugud⁹, Morești¹⁰, Cluj¹¹, Dăbâca¹² și în numeroase alte locații din Transilvania, teritoriile extra-carpătice¹³ și chiar pe o arie geografică destul de largă, după cum o demonstrează și descoperirile din Austria¹⁴. O analogie pentru oala ploscă (fig. 4/a) – sau urcior – o găsim la Breaza¹⁵, unde autorul cercetărilor o datează în secolul al XI-lea¹⁶. Cele două mărci de olar (fig. 3/l, r') își găsesc analogii foarte bune în descoperirile din așezarea de secol XI-XII la Morești¹⁷, din necropola de secol X-XI de la Orăștie-*Dealul Pemilor X2*¹⁸, din necropola de la Halimba¹⁹ ș.a.

Un alt lot de ceramică provine din stratul de cultură și el este compus în majoritate din fragmente provenind de la oale borcan, dar câteva sunt și de la căldări de lut și de la un urcior (fig. 5/a-g, fig. 6/a-i, fig. 7/a-i, l-m, fig. 8/a-c, e-g). Toate acestea își găsesc analogii în aceleași locații ca și ceramica descoperită pe vatra de foc, dar alături de aceste fragmente aparținând unui orizont de secol XI-XII, au fost găsite și câteva piese (fig. 7/j-k, n-o, fig. 8/d) care provin de la o oală cu toartă, o oală borcan, un urcior, un vas întreg cu gura lobată și de la un vas cu gura largă. Aceste din urmă materiale se datează în cursul secolelor XIII-XV și aparțin nivelului medieval târziu. Din cadrul ceramicii medievale timpurii merită atenție fragmentele de vas din fig. 5/d și f, primul datorită decorului realizat prin incizare a unei linii frânte, iar cel de al doilea datorită repetării decorului de sub umărul vasului și pe interiorul buzei acestuia. Vasul cu toartă (fig. 7/n) își găsește analogii în ceramica de la Morești, așa numita *B-Keramik*, atât ca decor cât și ca formă. Decorul este unul realizat cu roțița sau prin împunsături succesive realizate cu un obiect cu secțiune poligonală. Prezența masivă a decorului realizat prin impresiuni cu unghia, coroborat cu forma clasică a oalei fără toarte, cu corpul bombat, permite o încadrare cronologică tot în cursul secolelor XI-XII. Apariția decorului realizat cu roțița (fig. 5/d, f, fig. 7/n, fig. 8/c), a alternanței de benzi de linii cu benzi de linii în val (fig. 8/b), precum și a fragmentelor de căzanele de lut, ne permite să împingem datarea acestei ceramicii în cursul secolului al XII-lea și eventual la începutul secolului al XIII-lea. Dată ce este susținută și de moneda de la Ștefan II (1114-1131) (fig. 10/d) descoperită în stratul din care au fost scoase și fragmentele ceramice menționate mai sus.

Prin urmare, putem spune că materialul ceramic descoperit lângă resturile vetrei de foc de pe str. Deleu din Cluj-Napoca se datează larg în cursul secolelor XI-XII, fiind încadrabil așa-numitei ceramicii de tip „Ciugud”, sau ceramicii zise „arpadiene” sau, conform tipologiei lui K. Horedt, variantei *B-keramik* de la Morești, iar cele din stratul de cultură aparțin în linii mari aceleiași perioade cronologice, dar având și unele trăsături ce permit împingerea limitei superioare spre secolul al XIII-lea. Deși s-a încercat destul de mult atribuirea unor valențe etnice acestei ceramicii de tip „Ciugud”, în general ceramica secolelor XI-XIII nu a avut, decât în mod excepțional, particularități etnice.

Apariția în cursul secolului al XI-lea și apoi în a doua jumătate a secolului al XII-lea a așa numitelor căldări de lut²⁰, respectiv a ceramicii coloniștilor sași²¹, reprezintă asemenea situații de excepție, iar respectivele

⁸ N. M. Simina, *op.cit.*, p. 483, fig. 3, fig. 4.

⁹ I. Berciu, în: *Materiale*, IV, 1954, p. 350-356.

¹⁰ K. Horedt, *Morești*, Bd. 2, *Grabungen in einer mittelalterlichen Siedlung in Siebenbürgen*, Bonn, 1984, p. 24, abb. 11, p. 25, abb. 12.

¹¹ *Istoria României. Transilvania*, Cluj-Napoca, 1997, pl. IX/8.

¹² Șt. Pascu și colab, în: *ActaMN*, V, 1968, p. 172-174.

¹³ V. Spinei, *Moldova în secolele XI-XIV*, București, 1982, fig. 10-13; Idem, *Realități etnice și politice în Moldova meridională în secolele X-XIII. Români și turanici*, Iași, 1985, p. 215-217, fig. 43-45.

¹⁴ Vezi S. Felgenhauer-Schmiedt, *Zur Keramik des. 9.-11. Jh. Aus Niederösterreich*, în: *Budapest Régiségei*, XXXVII, 2003, p. 29-38.

¹⁵ Th. Năgler, *Cercetările din cetatea Breaza (Făgăraș)*, în: *StComSb*, 14, 1969.

¹⁶ Vezi și *Istoria României. Transilvania*, pl. IX/1.

¹⁷ K. Horedt, *Morești*, p.

¹⁸ Cercetări inedite, I. M. Țiplic, Z. K. Pinter.

¹⁹ Török, Gy., *Die Bewohner von Halimba im 10. und 11. Jahrhundert*, Budapest, 1962, p. 85, abb. 27, 517.

²⁰ Pentru acestea vezi P. Diaconu, *Cu privire la problema căldărilor de lut în epoca feudală timpurie (sec. X-XII)*, în: *SCIV*, VII, 1956, p. 421 sqq; I. Fodor, *Der Ursprung der in Ungarn gefundenen Tonkessel*, în: *AAASH*, 29, 1977, 3-4, p. 323 sqq; L. Antal, în: *SCIVA*, 35, 1984, 4, p. 320 sqq.

materiale au putut avea într-o perioadă foarte scurtă unele caracteristici etnice²². Nu trebuie decât să menționăm arealul geografic în care ceramica de tip „Ciugud” este utilizată pe parcursul secolelor XI-XII – din zona pruto-nistreană și până în Austria de astăzi și din Ucraina subcarpatică și până la Dunăre -, pentru a fi evident că orice încercare de atribuire etnică este sortită unui eșec lamentabil. R. Popa a fost cel care a demonstrat cel mai bine în istoriografia românească imposibilitatea utilizării ceramicii secolelor XI-XII ca element de departajare etnică a unor comunități²³.

Tocmai datorită insistenței cu care au fost căutate particularități care să permită o oarecare atribuire etnică pe baza materialului ceramic au apărut și numeroasele denumiri zonale pentru același tip de ceramică - *Ciugud*, *B-Keramik*, *Dridu*, *Dridu(Blandiana)*–*Alba Iulia*, *arpadiană* etc., fapt ce a dus la crearea unor cronologii paralele și, în consecință, extrem de greu de utilizat. Considerăm că mai oportună ar fi utilizarea unui termen generic – *tip dunărean* sau *balcano-dunărean* – care ar acoperi și geografic întreaga zonă de răspândire²⁴. Utilizarea acestui termen generic este oportună și în cazul existenței unor cronologii zonale și care ar reliefa, pentru Transilvania, nu existența unor comunități diferite din punct de vedere etnic, ci, așa cum spunea și R. Popa, cultura materială transilvăneană din secolul al XI-lea și până la mijlocul secolului al XIII-lea²⁵.

Un ultim lot de ceramică este cel descoperit în așa-numita „groapă menajeră” și din cadrul acestuia fac parte 7 vase întregi (fig. 9/a-d, fig. 10/a-c). Forma vaselor, decorul realizat din benzii de linii simple sau împunsături cu roțița, precum și forma buzelor, lipsa mărcilor de olar de pe fundul vaselor ne indică o perioadă cronologică cuprinsă între secolele XIII-XIV. Analogii pentru decorul realizat cu roțița se găsesc la Morești²⁶, la Vințu de Jos - *Podeș*²⁷, iar pentru forma buzelor vaselor în Ungaria²⁸.

Datorită ariei geografice întinse, precum și a omogenității tipurilor de decor este destul de greu de realizat o datare mai strânsă pe baza ceramicii, această datare fiind posibilă doar în cazul asocierii ei cu descoperiri monetare, dar și acestea trebuie să provină din situații stratigrafice clare. La Cluj-Napoca, str. V. Deleu, au fost descoperite 7 monede, dintre care una în apropierea vetrei de foc, iar celelalte în diverse niveluri ale stratului medieval.

Descrierea materialului numismatic.

Materialul numismatic constă dintr-un număr de șapte monede descoperite în stratul de cultură (6) și lângă vatra din camera c (1). Piese au fost determinate pe baza lucrării fundamentale a lui L. Réthy pentru emisiunile monetare ale Ungariei²⁹, cu excepția a trei dintre ele care datorită stării de conservare nu au putut fi determinate.

1 – Ungaria, denar, Albrecht (1437-1439)?. CNH, II, 134.

2 – Ungaria, denar, ?.

3 – Ungaria, obol, Ștefan II (1114-1131). CNH, I, 88.

4 – Ungaria, denar, Albrecht (1437-1439)? sau Ioan de Hunedoara (1446-1453)?. CNH, II, 134 sau 156.

5 – Ungaria, obol, Vladislav I (1440-1444). CNH, II, 145 A.

6-7 – Ungaria, denari, ?.

Deși a fost găsită o monedă și în apropierea vetrei de foc, din cauza stării de conservare ea nu a fost utilă în datarea mai precisă a materialului ceramic descoperit. Celelalte monede sunt în majoritatea lor emisiuni

²¹ Th. Năgler, *Așezarea sașilor în Transilvania*, București, 1991, p. 110 sqq.

²² R. Popa, *La începuturile evului mediu românesc. Țara Hațegului*, București, 1988, p. 66.

²³ R. Popa, *Țara Hațegului*, p. 67.

²⁴ În acest sens a se vedea C. Stana, *Die Entwicklung der Keramik vom 8. bis zur Mitte des 11. Jahrhunderts in Mittelmähren*, în: *Slawische Keramik vom 8. bis zum 11. Jahrhundert in Mitteleuropa*, Internationale Tagungen in Miculcice, Brno, 1994, p. 265-286; Idem, *Bemerkungen zur Keramik des sog. Donautypus*, în: Internationale Tagungen in Miculcice, II, Brno, 1995, p. 85-95; S. Felgenhauer-Schmiedt, *Zur Keramik*, p. 31-32.

²⁵ R. Popa, *Țara Hațegului*, p. 66-68.

²⁶ K. Horedt, *Siebenbürgen in Frühmittelalter*, Bonn, 1986, p. 142, abb. 57/8, p. 143, abb. 58/1.

²⁷ N.M. Simina, *op.cit.*, p. 483.

²⁸ Z. Bencze, *Beszámoló Rákospalota-Újmajor területén 1995-1997 között folytatott régészeti feltárások középkori eredményeiről*, în: Z. Bencze, F. Gyulai, T. Sabjan, M. Takacs, *Egy árpád-kori veremház feltárása és rekonstrukciója*, Budapest, 1999, p. 61, fig. 31/3.

²⁹ L. Réthy, *Corpus Nummorum Hungariae*, I, Budapest, 1899 (mai departe CNH, I).

aparținând secolului al XV-lea și sunt legate de nivelul medieval târziu din care fac parte și unele structuri din zid. În concluzie, cu excepția monedei de la Ștefan II (1114-1131), nu avem descoperiri monetare care să vină în sprijinul unei datări mai strânse a ceramicii descoperite în stratul medieval timpuriu.

Interpretare istorică.

Descoperirile de material ceramic databil în secolele XI-XIII pe raza municipiului Cluj-Napoca sunt extrem de importante în încercările de așezare pe o hartă arheologică a așezărilor aferente necropolelor cercetate arheologic în ultima sută de ani. Descoperirile de locuințe din vatra veche a Clujului (Piața Muzeului, Str. V. Deleu) împreună cu monede de la jumătatea secolului al XII-lea, creionează existența unei comunități relativ active din punct de vedere economic și care se înscrie într-o listă de astfel de așezări cercetate ceva mai intens la Cenad, Dăbâca, Morești, Cluj-Mănăstur, Moldovenești, Alba-Iulia și în cadrul cărora ceramica are puternice similitudini, evoluând de la tipurile de vase și decor caracteristice secolelor X-XI – dimensiuni relativ mici, decor realizat din benzi de linii simple, profile relativ drepte – spre o ceramică de mai mari dimensiuni, cu umerii mai dezvoltati și profilaturi mai complicate, în cursul secolelor XII-XIII, în cadrul căreia principalul motiv decorativ este așa-numitul brâu zimțat și decorația realizată cu unghia.

În ceea ce privește atribuirea etnică pe baza ceramicii, după cum am arătat și mai sus, este deosebit de hazardată fără alte informații suplimentare. Pornind de la datele furnizate de descoperirile funerare de pe raza orașului Cluj-Napoca putem presupune pentru secolele X-XIII existența unor comunități eterogene din punct de vedere etnic și chiar confesional, dar destul de omogene din punct de vedere al culturii materiale, micile diferențieri fiind date de ritul de înmormântare.

Early Medieval Discoveries in Cluj-Napoca, str. V. Deleu

Abstract

The new discoveries concernind the 11th.-12th C. are most important for the medieval settlement of Cluj because they bring some informations about the characteristics of the people which lived during 11th.-13th C. in this settlement. In 1992-1994 was made archaeological excavations in Cluj oldest part, excavations what revelead some roman artefacts and buildings but medieval artefacts and small traces from a house, also.

We have two type of discoveries: pottery and coins. The first type are two kind of pottery: early medieval (11th.-12th C. – fig. 3-8) and late medieval (14th. – 15th C – fig. 9-10). From the second type the most important discovery is a coin from King Stephan II (1114-1131) which is important because put it in relation whit the pottery we allowed to make some chronological remarks.

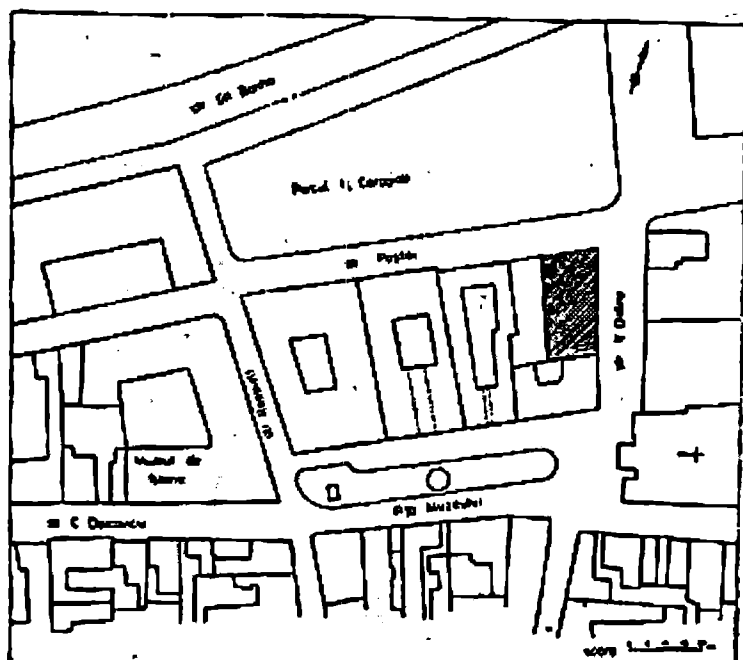

Fig. 1. Amplasamentul săpăturii
Fig. 1. Locations of archaeological excavation

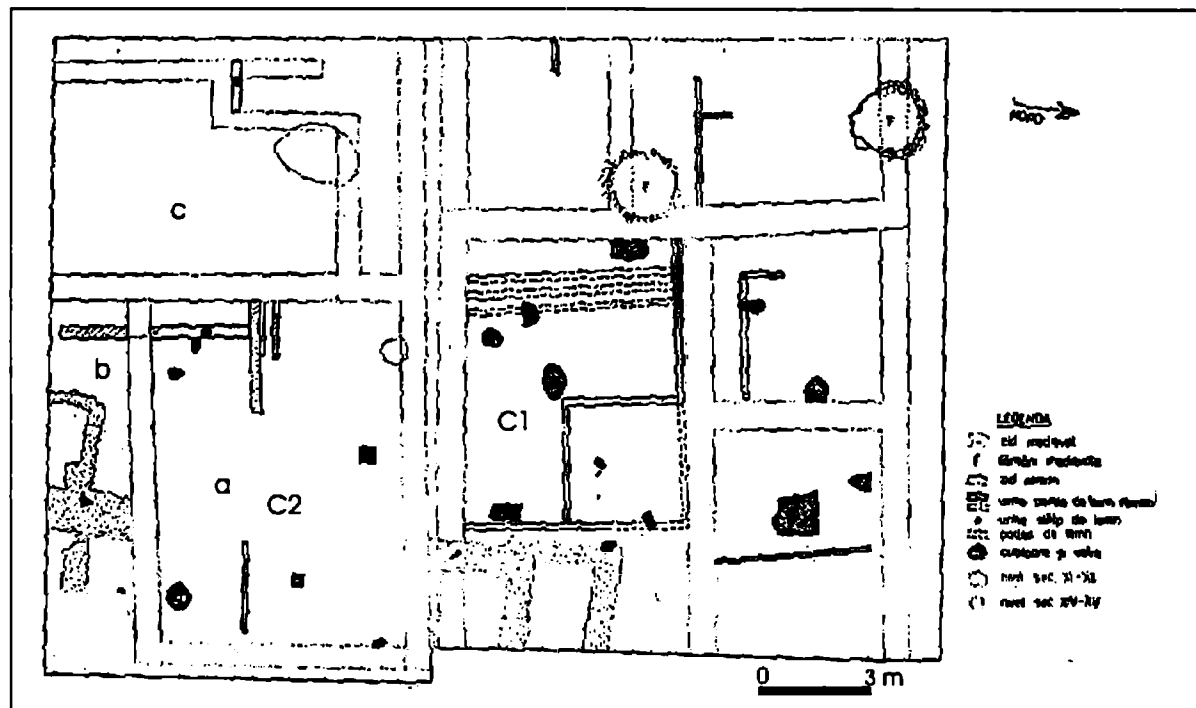

Fig. 2. Planul general al săpăturii cu localizarea vetrei și a gropii „menajere”
Fig. 2. Locations of the points with medieval discoveries

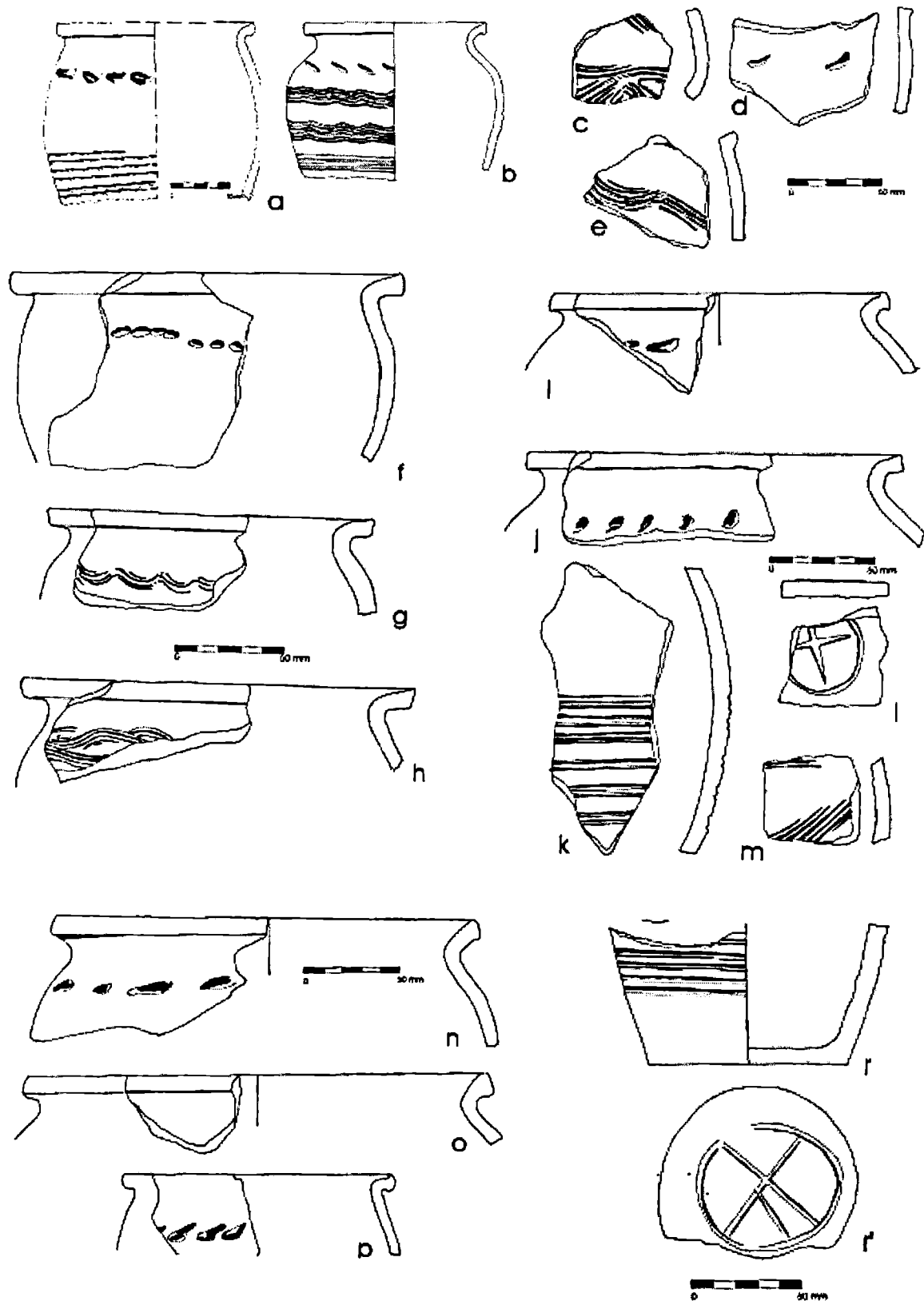

Fig. 3. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-r. ceramică din camera c de lângă vatra de foc – sec. XII.
 Fig. 3. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-r. medieval pottery from chamber c - 12th. C.

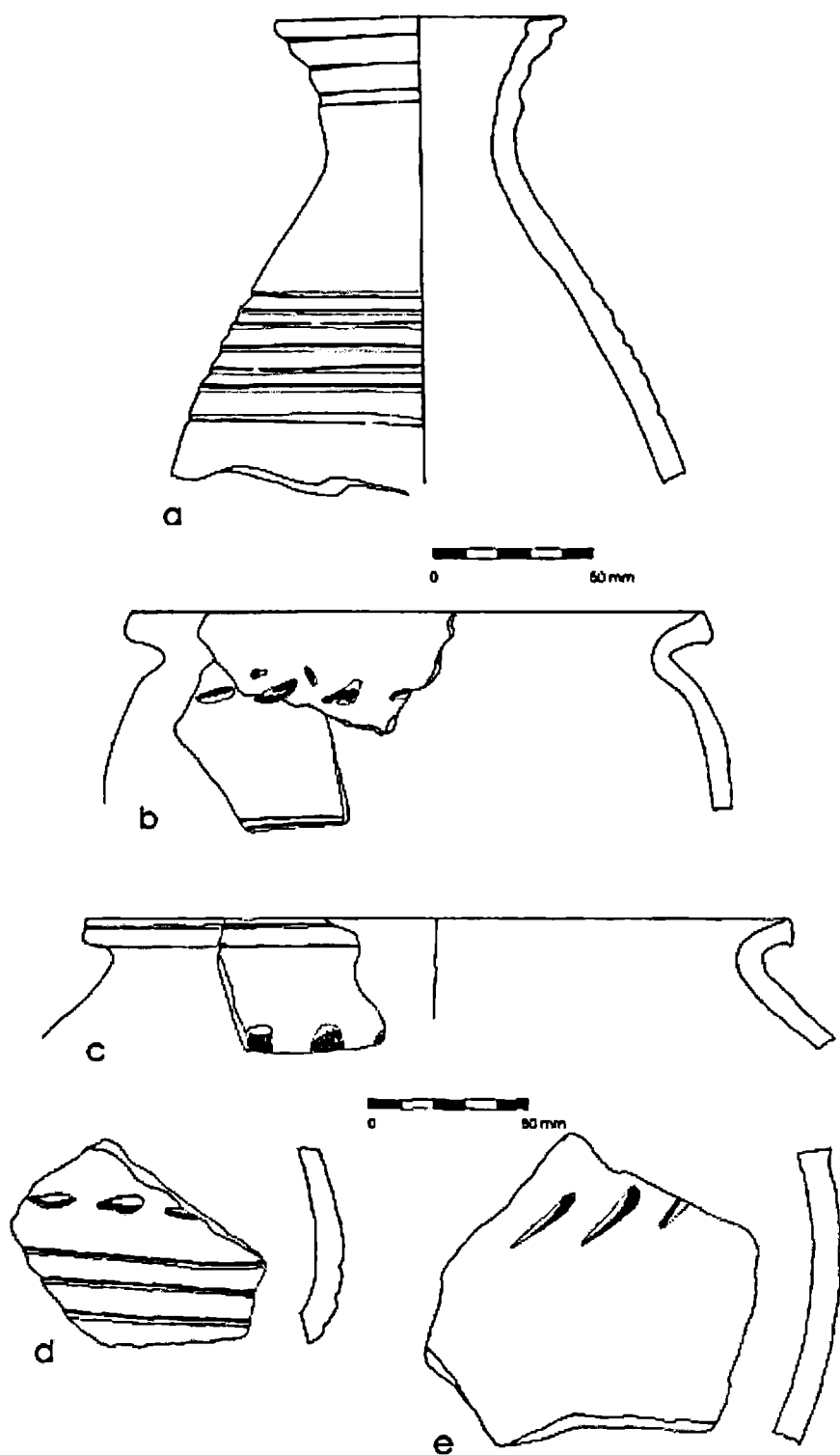

Fig. 4. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-e. Ceramică din camera c de lângă vatra de foc.
 Fig. 4. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-e. medieval pottery from chamber c.

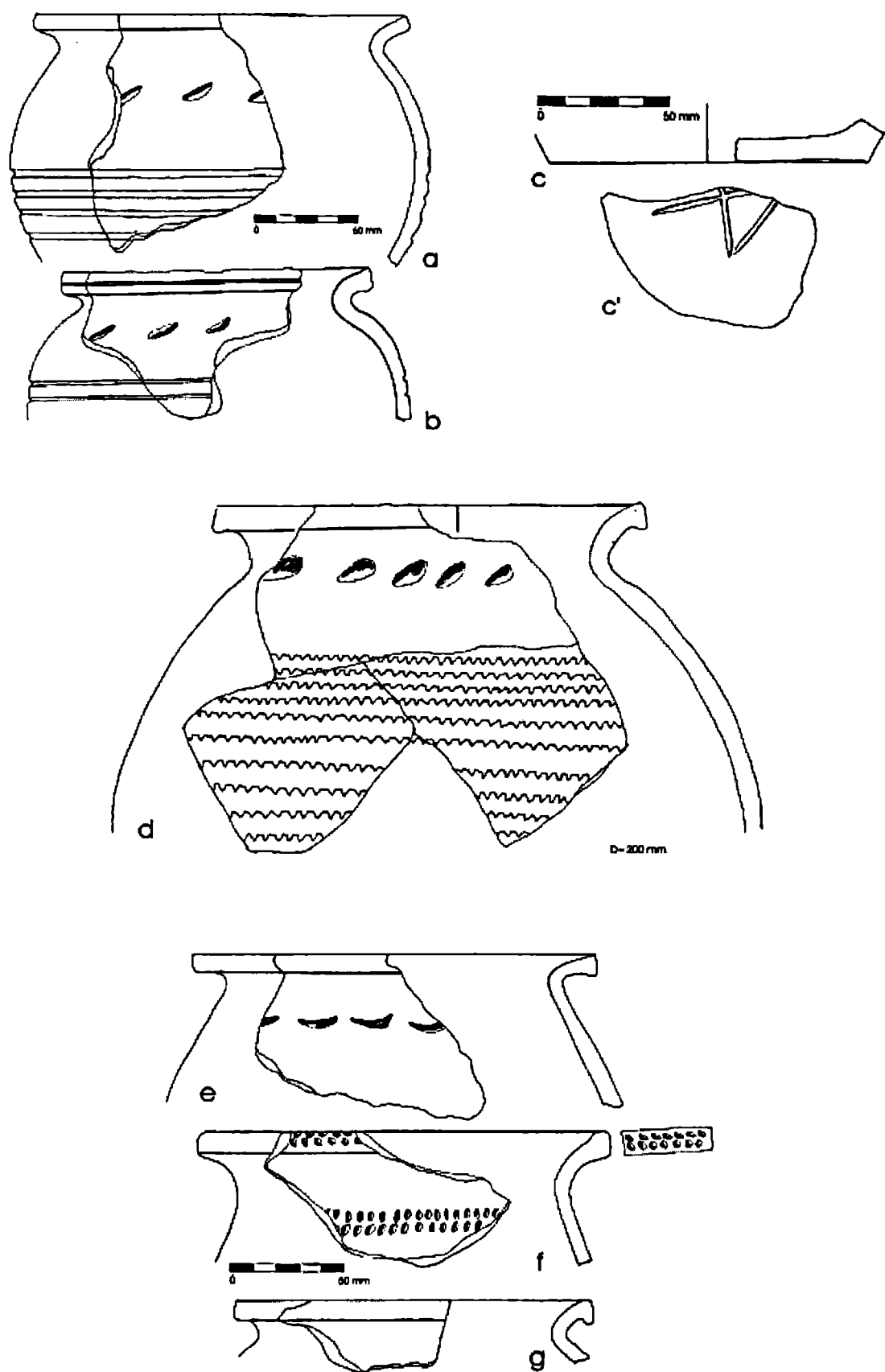

Fig. 5. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-g. ceramică din stratul medieval timpuriu – sec. XI-XII
 Fig. 5. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-g. medieval pottery – 11th.-12th. C.

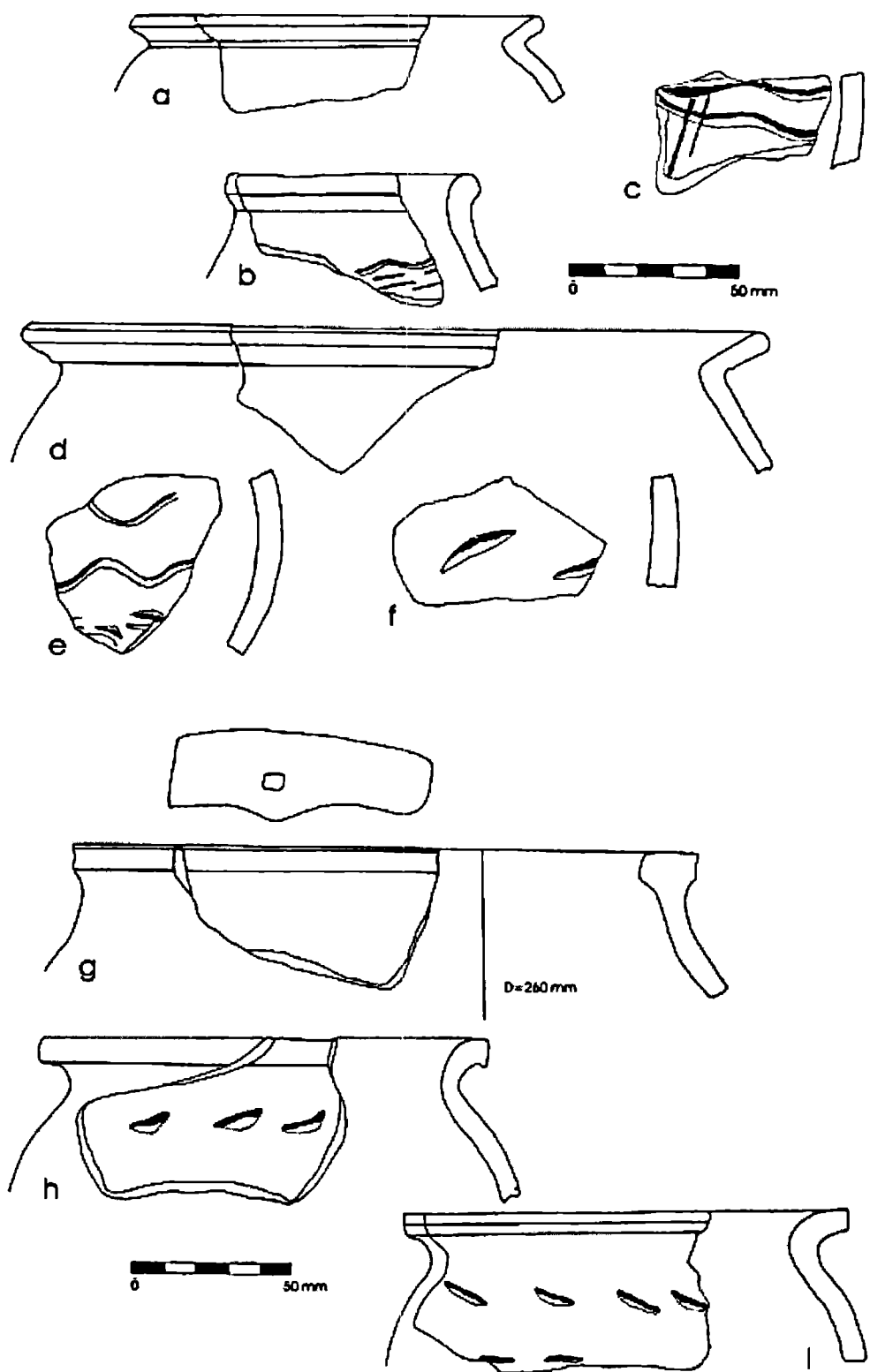

Fig. 6. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-i. ceramică din stratul medieval timpuriu – sec. XI-XII
 Fig. 6. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-i. Medieval pottery – 11th.-12th. C.

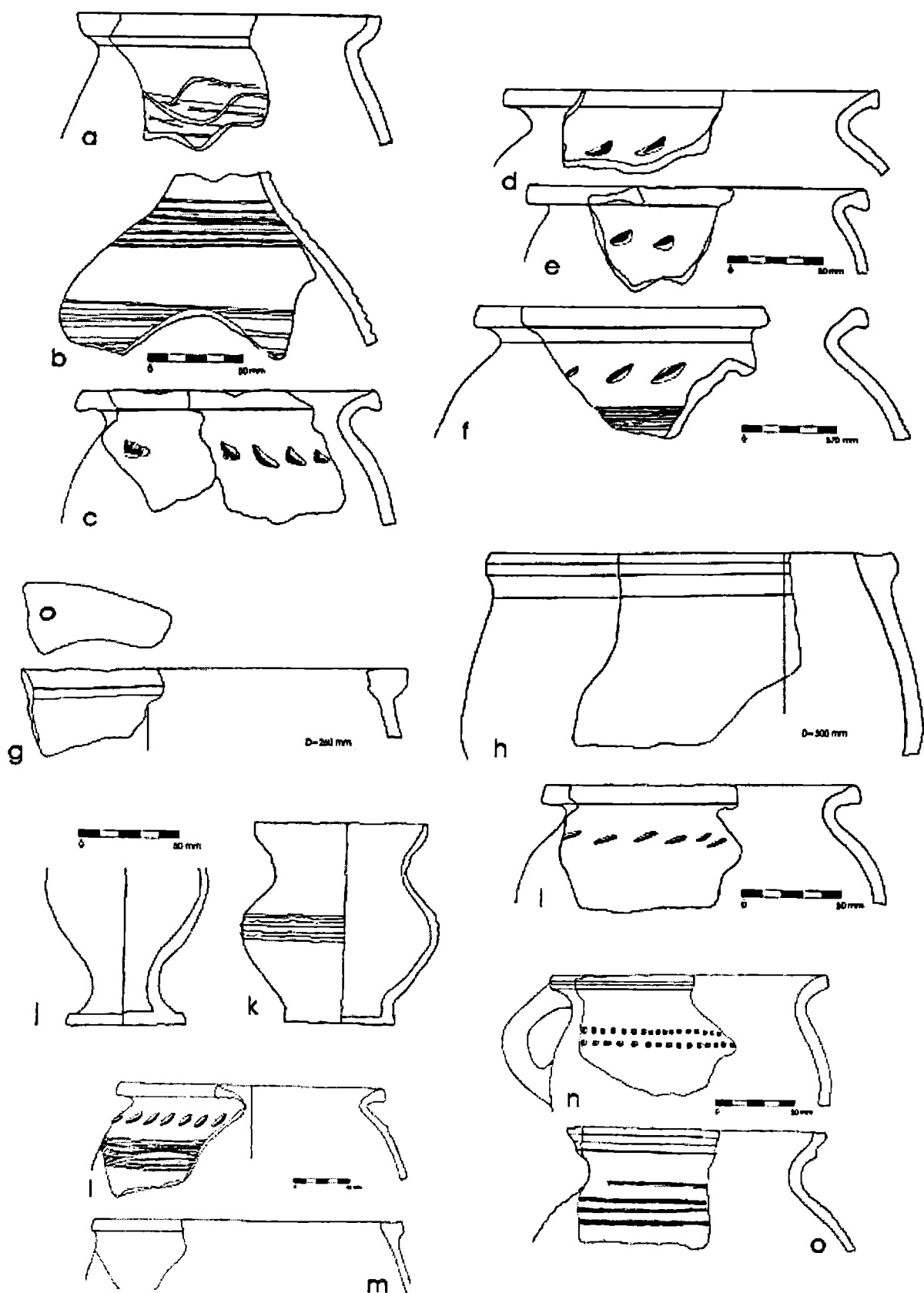

Fig. 7. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-i, l-n. ceramică din stratul medieval timpuriu – sec. XI-XII; j-k, o. ceramică de sec. XIV-XV.

Fig. 7. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-l, l-n. medieval pottery – 11th/12th. C.; j-k, o. medieval pottery – 14th-15th. C.

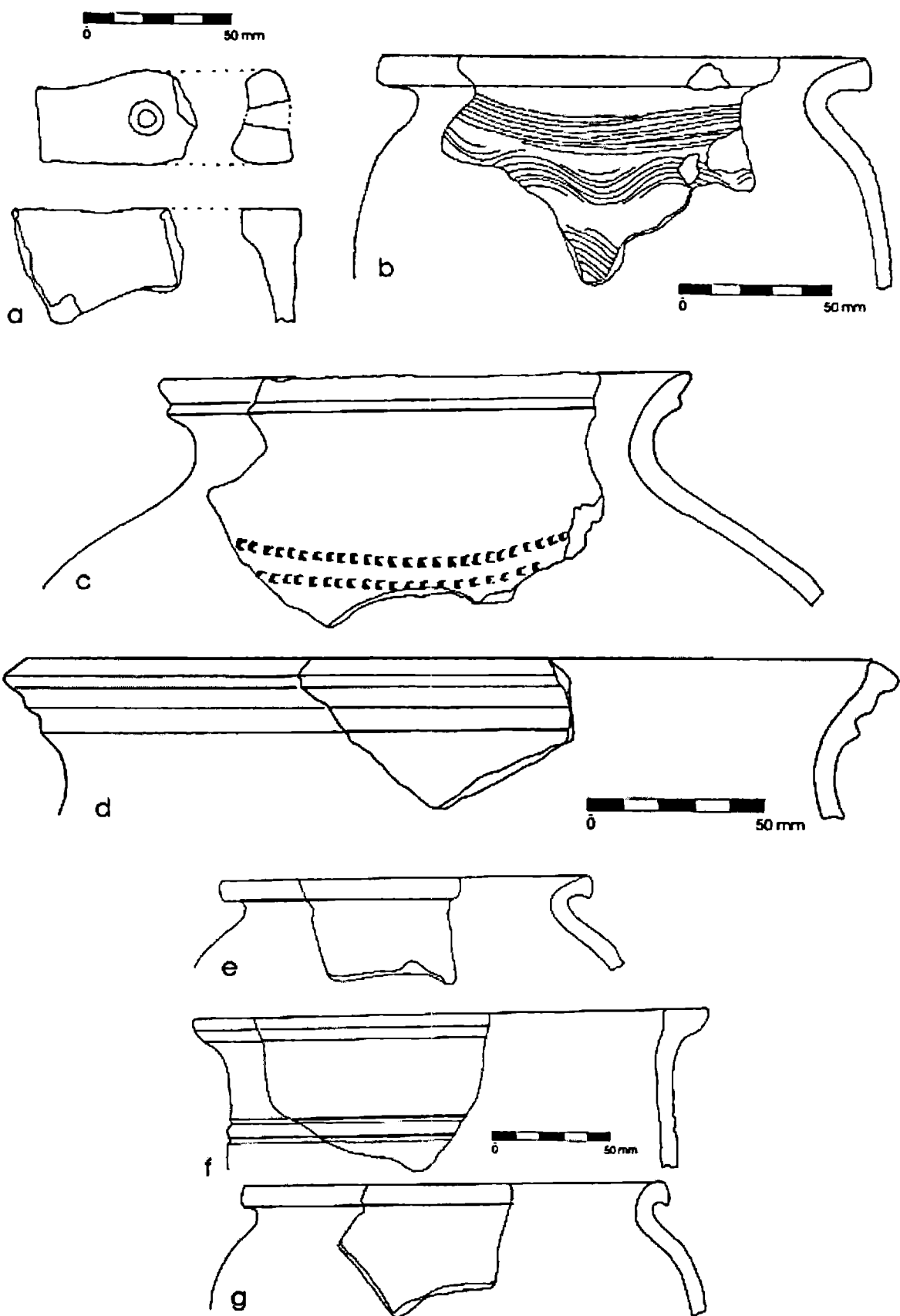

Fig. 8. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-b, e-g. ceramică din stratul medieval timpuriu – sec. XI-XII; c-d. ceramică de sec. XIV-XV

Fig. 8. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-b, e-g. medieval pottery – 11th/12th. C.; c-d. medieval pottery – 14th.-15th. C.

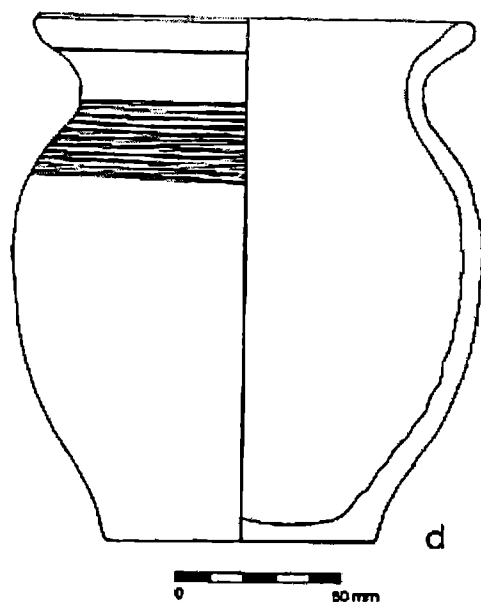
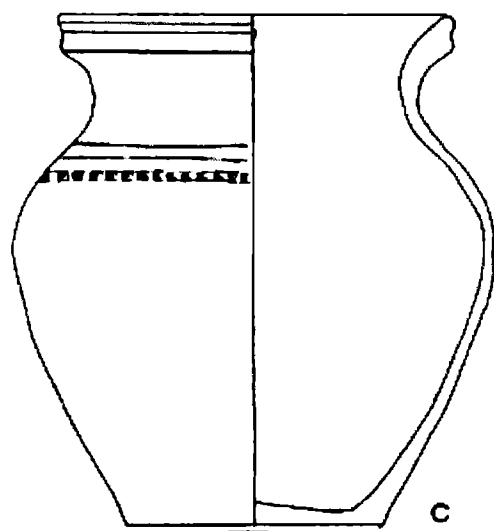
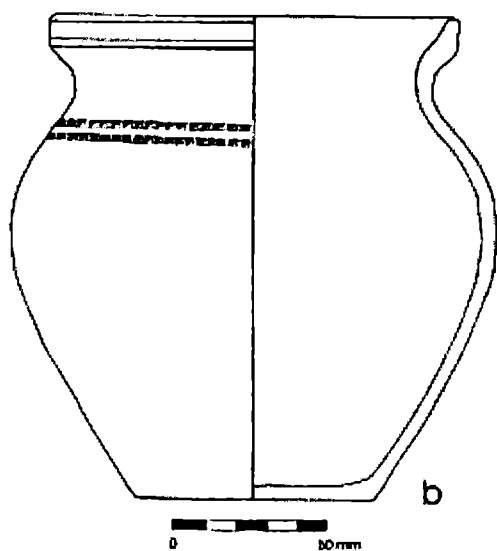
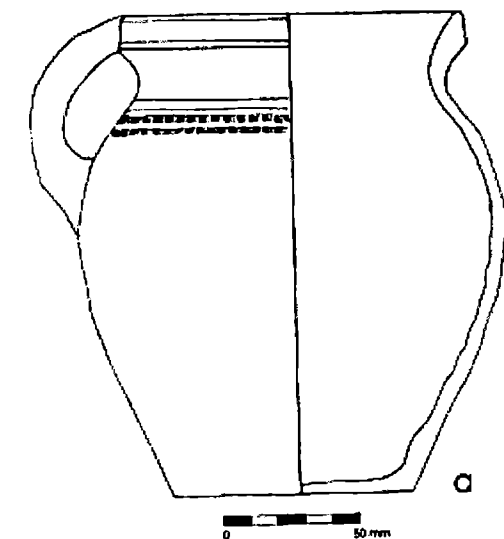

Fig. 9. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-d. ceramică sec. XIII-XIV.

Fig. 9. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-d. medieval pottery – 13th.-14th. C.

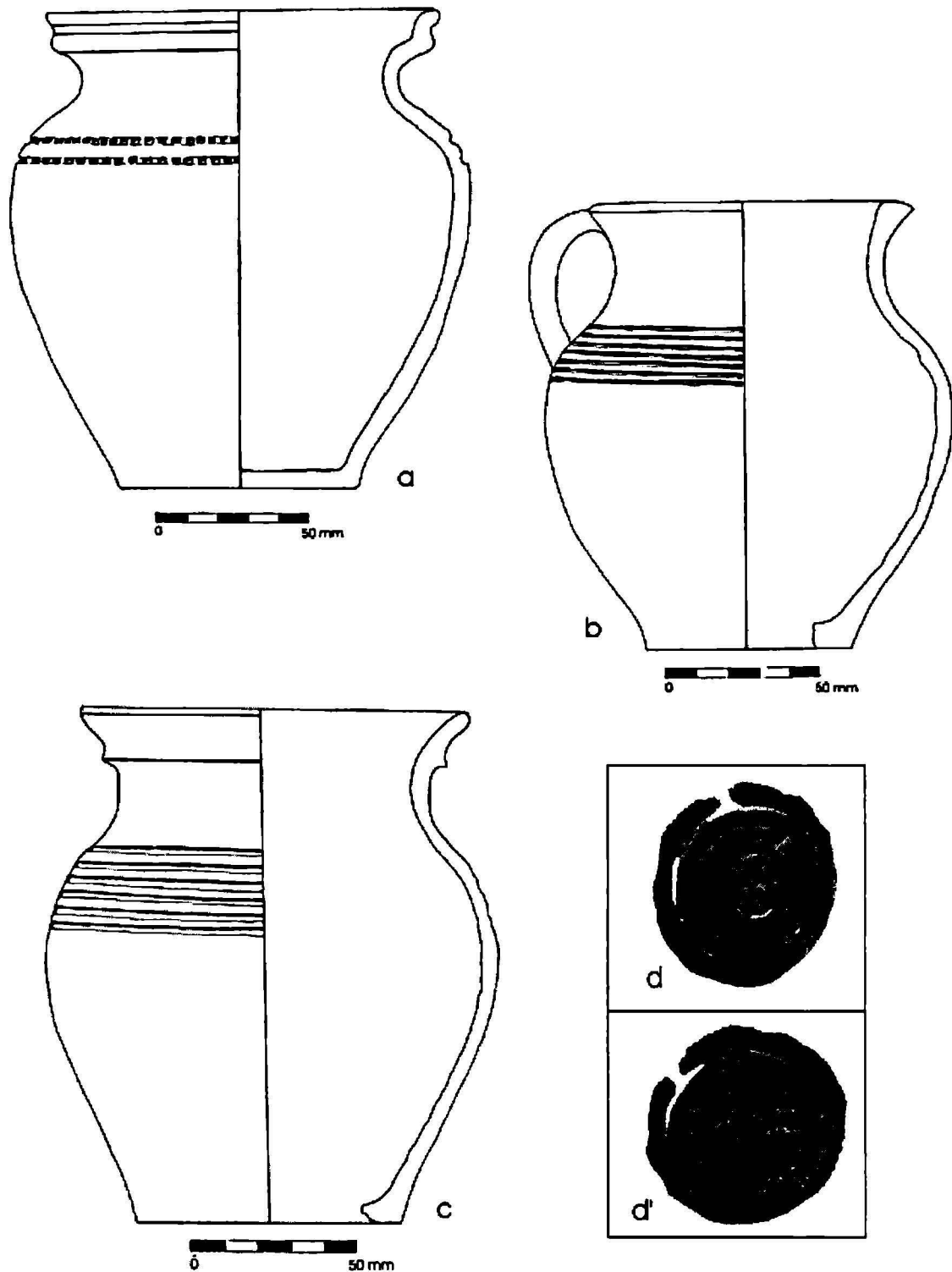

Fig. 10. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-c. ceramică sec. XIII-XIV; d-d'. obol sec. XII.

Fig. 10. Cluj-Napoca, str. V. Deleu: a-c. medieval pottery – 13th.-14th. C.; medieval coin (*obol*) – 12th. C.